

Poslanica iz islamskog vjerovanja stanovnicima Šama

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Abdulaziz b. Merzuk et-Tarifi

Prijevod: Senad Muhić

Revizija:
Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿ الرسالة الشامية في العقيدة ﴾

« باللغة البوسنية »

عبد العزيز بن مرزوق الطريفي

ترجمة: سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Poslanica iz islamskog vjerovanja stanovnicima Šama

Uvod

Hvala Allahu Koji zaslužuje svaku zahvalu. Njegove osobine kojima zaslužuje hvalu ne mogu se pobrojati, i nikada Ga dovoljno ne možemo hvaliti, i Njemu pripada svaka zasluga i na početku i na kraju.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Kojem ništa nije slično i Koji nema suparnika i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, neka je na njega, porodicu njegovu i ashabe blagoslov, a zatim:

Ovo je olakšano poimanje akide (vjerovanja) koje sam ciljano napisao stanovnicima Šama koji su preuzeli vlast nad njihovom teritorijom nakon kolonizacije kršćana, a potom sekte Batinija koja je imala vlast jedno cijelo stoljeće.

U tom periodu su nailazila razna iskušenja i iskrivljeni su mnogi temelji islama kao i njegovi ogranci.

Grupa stanovnika Šama, kao i neki drugi su od mene tražili da im napišem odgovor o stvarima za koje će rob biti pitan na Danu obračuna, poput pitanja: Koje je to

Allahovo pravo kod robova, odnosno obaveze koje robovi imaju spram Allaha, a koje su propisane Nuhu i vjerovjesnicima nakon njega i sa kojima je zapečaćena poruka islama koja je objavljena Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem? Uzvišeni veli: ***On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!*** (Eš-Šura, 13.)

Mnoštvo požuda i pohlepa dovelo je do toga da se pojave mnoge strasti iz kojih su proizašla razna mišljenja. Mnoštvo raznih mišljenja i stavova proizvelo je mnogobrojne sekte i grupacije. Kada su Arapi, a i drugi zapostavili arapski jezik, bilo je veoma lahko ljude uvjeriti u nešto, raznim tumačenjima i sumnjivim stvarima (šubhama).

Ako je sve ovo bilo lahko sektama u prvom stoljeću islama, onda je onima kasnijim bilo mnogo lakše. Šubhe proizilaze iz slijeđenja strasti, pa kada se pojavi šubha onda ona postaje pravac koji se slijedi. Potom je ljudi slijede, a da i ne znaju njen začetak. Uzvišeni kaže: ***I kad god vam je koji poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laž utjerivali, a druge ubijali.*** (El-Bekare, 87.)

U ajetu je spomenuta strast koja je poslije odvela u oholost, a potom u poricanje i neprijateljstvo. Ovako biva i sa svim zabludjelim pravicima.

Allah Uzvišeni je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavio samo Istinu i Uputu i zato onaj ko želi ovu istinu čistom, treba da je uzme sa njenog izvora prije nego su je ljudska razumijevanja zamutila.

Objava je poput vode, a razum je kao posuda. Allah je objavio Kur'an i ubrizgao ga u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, srce, potom je sve to Poslanik prenio ashabima, a oni su podučili generaciju tabi'ina. Sve što su se posude više prenosile, voda se sve više i više mutila, tako da je prva posuda najčistija. Ta prva posuda je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom njegovi ashabi.

Muslim u svome *Sahihu* bilježi od Ebu Musaa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „Ashabi će biti sigurni dok sam ja tu, pa kada ja odem, ashabe će zadesiti ono što im je obećano od iskušenja. I moj ummet će biti siguran dok su ashabi tu, a kada oni odu, zadesiće moj ummet ono što im je obećano od iskušenja.“¹

Zato se vjera samo crpi iz Kur'ana i sunneta. Uzvišeni veli: ***On je neukima poslao Poslanika, jednog***

¹ Bilježi Muslim, br. 2531.

između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči. (el-Džumu'a, 2.)

Svako zasnivanje vjerskih propisa na nečemu mimo Kur'ana i Sunneta je zabluda.

Ashabi su najbolje razumjeli Objavu, a mi ćemo ovdje spomenuti samo ono na što ukazuje Objava tumačena riječima ashaba, i u čemu vlada koncenzus učenjaka prva tri stoljeća islama koja se smatraju najboljim.

Prvo poglavlje

Islam – jedina vjera kojom je Allah zadovoljan

- Islam je Allahova jedina vjera i On ni od ljudi, ni od džinna neće primiti drugu vjeru. Uzvišeni veli:
 1. *A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena.* (Alu Imran, 85.)
 2. *Allahu je prava vjera jedino - islam.* (Alu Imran, 19.)
- Islam je vjera kojoj su pozivali svi vjerovjesnici.

O tome Allah kaže:

1. *Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!* (El-Enbija, 25.)

2. *Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljivali smo i Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur - i poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali - a Allah je, sigurno, s Musaom razgovarao - o poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred*

Allahom imali. - A Allah je silan i mudar. (En-Nisa, 163-165.)

Nakon što je Allah spomenuo Nuha, Ibrahima, Ishaka, Jakuba, Davuda, Sulejmana, Ejjuba, Jusufa, Musaa, Haruna, Zekerijjaa, Jahju, Isaa, Iljasa, Ismaila, El-Jesea, Junusa i Luta, kazao je: ***Njih je Allah uputio, zato slijedi njihovu Pravi put.*** (El-En'am, 90.)

- Temelji vjere kojoj su pozivali vjerovjesnici su isti, dok se pojedini njeni ogranci razlikuju. Ogranci se mogu promijeniti, dok temelji uvijek ostaju isti.

Allah Uzvišeni je sinovima Israilovim poslao Musaa i Isaa, pa je tako Indžilom kojeg je objavio Isau dokinuo određene propise koji su bili objavljeni Musau u Tevratu.

Isa je govorio svome narodu: ***I da potvrdim istinitost Tevrata, objavljenog prije mene, i da vam dopustim nešto što vam je bilo zabranjeno. I donosim vam dokaz od Gospodara vašeg - zato se Allaha bojte i mene slušajte.*** (Alu Imran, 50.)

Musa i Isa su poslani jednom narodu, pa su se i pored toga razlikovali određeni ogranci vjere, pa kako je onda tek sa drugim poslanicima (koji su poslani različitim narodima)?

Pored ovog, ne postoji nijedan zakon, a da nije iskrivljen. Allah Uzvišeni veli:

1. ***Neki od njih uvijaju jezike svoje čitajući Knjigu da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige, i govore: To je od Allaha! - a to nije od Allaha; i o Allahu svjesno govore laži.*** (Alu Imran, 78.)

2. ***Ima jevreja koji izvrću smisao riječima.*** (En-Nisa, 46.)

Zbog ovoga ljudima nije bila dostupna istina, pa je moralo da dođe novi poslanik kako bi se to popravilo. Sa novim poslanikom Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je Allah poslao vratila se istinita vjera koja je jedina ispravna, a ona je islam, za koju Allah kaže: ***A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena.*** (Alu Imran, 85.)

- Poslanica islama je upućena svim zajednicama, ljudima i džinima, arapima i nearapima. Allah kaže: ***Mi smo te poslali svima ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ.*** (Es-Saba', 28.)

U *Sahihu* se navodi od Ebu Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Tako mi Onog u čijoj je ruci Muhammedova duša, ko god čuje za mene iz ovog ummeta, bio jevrej ili kršćanin, i umre, a nije**

povjerovao u ono što mi je objavljeno, ući će u Vatra.²

Allah je sačuvao Kur'an od bilo kakve izmjene i preinake, a dokaz tome je ajet: ***Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti!*** (El-Hidžr, 9.)

² Bilježi Muslim, br. 153.

Drugo poglavlje

Metodologija shvatanja islama

- Islam i njegovi propisi se ne mogu tumačiti osim kroz ono što je Allah Uzvišeni objavio u Kur'anu i ono što je Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio.

Među ljudima je najvrijedniji Allahov Poslanik i njegova dužnost je da dostavi Objavu. Uzvišeni veli: ***O Poslaniče, dostavi ono što ti se objavljuje od Gospodata tvoga.*** (El-Maide, 67.)

Pored toga što je dužan dostaviti, Vjerovjesnik je dužan i da pojasni. O tome Uzvišeni veli: ***Poslanik je jedino dužan da jasno obznani.*** (En-Nur, 54.)

Jasno obznanjivanje i pojašnjavanje također dolazi i od Allaha.

Uzvišeni Allah veli: ***A kada ga čitamo, ti prati čitanje njegovo, a poslije, Mi smo dužni da ga objasnimo.*** (El-Kijame, 18-19.)

- Sunnet je Allahova objava Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a na to ukazuje kur'anski ajet: ***On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje.*** (En-Nedžm, 3-4.)

Kada bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio upitan određeno pitanje, on bi dao odgovor ako mu je to

već ranije pojašnjeno od Allaha, a ako nije, onda bi sačekao Objavu.

- Ashabi, su najbolje shvatili ono što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio i radio i njihovo razumijevanje Kur'ana je validan dokaz.
- Ko bude tvrdio da pored Allaha, neko drugi može određivati šta je zabranjeno, a šta je dozvoljeno, time se je uporedio sa Allahom u donošenju propisa, te je kao takav izašao van okvira islama, oko čega nema razilaženja.

Allah je objavio Knjigu koja u sebi sadrži značenja koja je On želio da dostavi. Značenje te Knjige može tumačiti samo On ili onaj kome je On dozvolio.

Izvlačenje propisa iz Kur'ana biva uz dva uslova:

1. Da ne izlazi van okvira arapskog jezika,
2. Da se taj propis ne suprostavlja jasno izrečenom

kur'anskom propisu.

- Nije Allahovo sve što se Njemu pripiše. Sljedbenici Knjige su završili u zabludi upravo zbog toga što su pretjerali u tumačenju. Allah Uzvišeni veli: ***Neki od njih uvijaju jezike svoje čitajući Knjigu da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige, i govore: To je od***

Allaha! - a to nije od Allaha; i o Allahu svjesno govore laži. (Alu Imran, 78)

Dakle, uvijali su jezikom čitajući Knjigu, a ne nešto drugo, do te mjere da biste vi pomisli da je to dio Knjige.

Treće poglavlje

Samo se Allahu upućuje ibadet

- Allahovo pravo je da samo On Jedini bude obožavan svim vidovima ibadeta.

Allah Uzvišeni kaže: ***A vaš Bog - jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!*** (El-Bekare, 163.)

I Njegovo je pravo da mu se ne pripisuje drug prilikom ibadeta koji su vezani za srce, riječi i postupke. On veli: ***I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte!*** (En-Nisa, 36.)

Veliki širk poništava sva čovjekova dobra djela. O tome Uzvišeni veli: ***A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti.*** (Ez-Zumer, 65.)

Ovo Allah upućuje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa kako je tek sa onim ko je običan čovjek?! Allah Uzvišeni čovjeku neće oprostiti širk osim uz pokajanje. On veli:

1. ***Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga kome On hoće.*** (En-Nisa, 48.)

2. Onima koji ne vjeruju i od Allahova puta odvrćaju, pa poslije kao nevjernici umiru, Allah, zaista, neće oprostiti. (Muhammed, 34.)

➤ Ko umre kao nevjernik biće stanovnik Vatre. Uzvišeni veli:

1. A oni među vama koji od svoje vjere otpadnu i kao nevjernici umru - njihova djela biće poništena i na ovome i na onome svijetu, i oni će stanovnici Džehennema biti, u njemu će vječno ostati. (El-Bekare, 217.)

2. Oni koji ne vjeruju i koji kao nevjernici umru - zaslužuju, doista, prokletstvo Allahovo i meleka i svih ljudi. (El-Bekare, 161.)

Nekade se može desiti da nevjernik bude od koristi ljudima, ali to je samo Allahovo davanje, isto kao što je i davanje da imamo korist od Sunca, Mjeseca, vjetra, oblaka koji nam donose veću korist.

Nevjerovanje biva samo ako se ne povjeruje u Allaha, a ne biva ako se ne povjeruje u prirodu i čovjek se kažnjava jer negira Allahovo pravo, a ne pravo prirode.

Četvrto poglavlje

Iman, kufr, nifak

- Iman i kufr su dva pojma o kojima samo Allah odlučuje i niko nema pravo nikoga da proglasi nevjernikom ako za to nema jasan argument.

Svi se ljudi dijele na dvije skupine i ne postoji treća. Postoje samo vjernici i nevjernici. Uzvišeni veli: *On vas stvara, pa ste ili nevjernici ili vjernici.* (Et-Tegabun, 2.)

Propisi o ove dvije skupine su pojašnjeni u Kur'anu i sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada su u pitanju licemjeri, oni mogu biti:

- nevjernici, ukoliko skrivaju u svojim prsima nevjerovanje, a u javnosti se pokazuju kao vjernici, kao npr. da javno obznanjuju vjeru u Allaha, Njegovu knjigu, Poslanika, a to srcima poriču. Ovo se zove veliko licemjerstvo (en-nifaku-l-ekberu).
- muslimani, ukoliko skrivaju u svojim prsima grijehenje, a javno ispoljavaju pokornost, kao npr. da javno obznanjuju poštenje, a u prsima kriju nepoštenje i iznevjeru ili da javno istinu govore, a u prsima im je suprotno tome. Ovo se naziva malim licemjerstvom (en-

nifaku-l-esgaru), i prema takvima se ophodi na osnovu njihove forme, tj. ophodi se kao prema muslimanima.

➤ Osnovni propis kada je u pitanju imetak i krv muslimana jeste da je to svetinja, a kada je u pitanju nevjernik, osnova je da nema svetosti. Ovaj propis ne važi uvijek, kao npr. nevjernikov imetak i krv postaju sveti zbog ugovora koji sklopi sa muslimanima ili u slučaju da mu se garantuje sigurnost, dok krv vjernika prestaje biti sveta zbog činjenja određene vrste grijeha, kao npr. kada učini ubistvo ili blud nakon što se oženi.

➤ Nevjernicima se smatraju samo oni koje su Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proglasili takvima, kao npr:

- ko porekne Allaha ili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

- ili se ismijava i izigrava sa Allahom i Poslanikom. Allah Uzvišeni veli: ***Reci: Zar se Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku rugate? Ne ispričavajte se! Jasno je da ste nevjernici postali, nakon što ste vjerovali. Ako nekima od vas i oprostimo, druge ćemo kazniti zato što su krivci.*** (Et-Tevbe, 65-66.)

- ili bude inadžija i ne pokori se Allahu i Poslaniku,

- ili negira određeni islamski propis čija je ispravnost i jasnoća sa sigurnošću potvrđena,

- ili iznese laž na Allaha Uzvišenog, koji kaže: ***Usuđuju se da laži izmišljaju samo oni koji u Allahove riječi ne vjeruju, i oni su pravi lažljivci.*** (En-Nehl, 105.) I kaže: ***I ima li nepravednijeg od onoga koji o Allahu izmišlja laži ili poriče Istinu koja mu dolazi? I zar nevjernicima nije mjesto u Džehennemu?*** (El-Ankebut, 68.) Dakle, nepravda u ajetu je protumačena nevjerstvom.

- ili učini ibadet nekome drugom pored Allaha. Uzvišeni kaže: ***A onaj koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici ono što žele neće postići.*** (El-Mu'minun, 117.)

Ibadet nekom drugom je nevjerstvo, bez obzira da li on bio učinjen čisto nekom drugom, a ne Allahu ili ga činio Allahu preko božanstava koje smatra posrednicima. Allah Uzvišeni veli: ***Oni se, pored Allaha, klanjaju onima koji im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: Ovo su naši zagovornici kod Allaha. Reci: Kako da Allahu kazujete da na nebesima i na zemlji postoji nešto, a On zna da ne postoji. Neka je hvaljen, On i vrlo visoko iznad onih koje smatraju Njeu ravnim!*** (Junus, 18.)

- ili pripiše nekome pravo koje je isključivo samo Allahovo, kao npr. donošenje zakona, vladanje i suđenje po nekom zakonu³, zabranjivanje ili dozvoljavanje. Propisivanje zakona i donošenje presuda je Allah nazvao ibadetom, rekavši: ***Sud pripada jedino Allahu, a On je naredio da samo Njega obožavate.*** (Jusuf, 40.)

- ili smatra da neko drugi osim Allaha poznaje nevidljivo ili ono što će se dogoditi, u šta ulazi bavljenje sihrom i astrologijom. Allah Uzvišeni veli: ***Reci: Niko osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna što će se dogoditi.*** (En-Neml, 65.)

- ili smatra da neko drugi pored Allaha ima mogućnost stvaranja, upravljanja, davanja života i smrti. Uzvišeni Allah kaže: ***Zar oni koje su učinili Allahu ravnim stvaraju kao što On stvara, pa im se stvaranje čini slično? Reci: Allah je stvoritelj svega i On je Jedini i Svemoćni.*** (Er-R'ad, 16.)

- ili pored vjernika, uzme nevjernike za prijatelje koje će voliti i pomagati. Allah Uzvišeni veli: ***A njihov je i onja među vama koji ih za zaštitnike prihvati.*** (El-Maide, 51.)

Nevjernik je i onaj ko ima mogućnost da spozna islam, pa tu mogućnost ne iskoristi ili se okrene od islama

³ Tj .dozvoljeno je vladati i suditi samo po Allahovom zakonu. (op. rev.)

po svom izboru, pa makar on bio neznanica u stvarnosti. Ne uzima se u obzir to neznanje, jer je postojala mogućnost za njegovo uklanjanje, a nije iskorišćena. Zato Allah o mnogobošcima veli: ***Međutim, većina njih ne zna Istinu, pa zato glave okreću.*** (El-Enbija, 24.)

Dakle, oni su po ajetu bili neznanice, ali svojom voljom.

I kaže: ***Ali nevjernici okreću glave od onoga čime im se prijete.*** (El-Ahkaf, 3.)

Nema opravdanja čovjek koji čuje istinu, a zatim ne želi da detalje vezane za nju istražuje. Većina zablude u ummetu je upravo iz ovog razloga: čuju dio istine, a onda ne istražuju detalje vezane za nju.

Nedavanje pažnje istraživanju argumenata vezanih za šerijat i svijet uopćeno je osobina većine nevjernika. O tome Allah kaže: ***A koliko ima znamenja na nebesima i na Zemlji pored kojih prolaze, od kojih oni glave okreću!*** (Jusuf, 105.) I kaže: ***Mi smo im dali Kur'an, slavu njihovu, ali oni za slavu svoju ne haju.*** (El-Mu'minun, 171.)

Ako se čovjek okrene od istine, a spoznao je jedan njen dio, ne spadaju sa njega dužnosti koje ima prema ljudima, pa kako onda da spadnu dužnosti koje ima prema Allahu?!

Ukoliko čovjek ne bude razmišljao o znamenjima, neće moći razumjeti njihovu poruku i pouku, pa makar svaki dan posmatrao jasne dokaze i znamenja.

Allah Uzvišeni kaže: ***I to što je nebeski svod osiguran Naše je djelo, a oni se ipak okreću od znamenja koja su na njemu.*** El-Enbija, 32.)

Čovjek griješi ukoliko misli da ne mora slijediti istinu, ukoliko odustane od njenog detaljnog istraživanja.

Razlozi okretanja od istine mogu biti: oholost, igra i zabava, uživanje. Zato čovjek, kada ga zadesi neka nedaća, prestaje biti ohol i zaboravi na uživanja, pa to bude uzrokom prihvatanja istine.

Peto poglavlje

Ispravno shvatanje imana

- Iman (vjerovanje) podrazumijeva i riječi i djela i uvjerenje i sve tri ove stvari su dio imana.

Kao npr. što je akšam namaz sastavljen od tri rekata, pa ako mu se oduzme jedan rekat, više se ne naziva akšamom, tako isto i iman, kojem, ako se oduzme jedan dio, ne naziva se imanom.

Ova tri dijela imana ne nazivamo uslovima, vadžibima ili ruknovima imana, jer čak i kada bi neki od njih podrazumijevali ispravno značenje, iz drugih bi proizašla pogrešna shvatanja.

Ova činjenica da se iman sastoji od tri dijela i ako ne postoji samo jedan, nema ni imana, je specifičnost šerijata koji je objavljen Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovanje nije samo želja da ljudima bude dobro i nije samo da ti prsa budu čista od zlobe, jer tome teži većina ljudi, čak i oni koji ne vjeruju da postoji Stvoritelj.

- Vjerovanje podrazumijeva govor i djela srca.

Govor srca znači vjerovanje da nema drugog istinskog božanstva koje zaslužuje da se obožava osim Allaha i da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov poslanik kao i da je ono što mu je objavljeno istina.

A djela srca su: Ljubav prema Allahu, Njegovom Poslaniku, vjeri islamu, kao i prema onome što vole Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem i iskrenost u ibadetima.

- Govor jezika nije samo sadržan u općim frazama koje ukazuju na dobro kao što su: pričanje istine, upućivanje blagih riječi roditeljima, pozdravljanje, ukazivanje izgubljenom na pravi put, jer ovo nabrojano voli svaka osoba, čak i ona koja poriče postojanje Allaha, nego se pod govorom podrazumijeva ono sa čim je poslanica Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, posebna u odnosu na ostale, a najveći govor su riječi kelimei šhadeta, slavljenja i veličanja Allaha.
- Također se ni djela tijela ne odnose samo na dobročinstvo i činjenje dobrih djela, kao npr. dobročinstvo prema roditeljima, uklanjanje sa puta onoga što ljude ometa, davanje hrane siromašnim, pomaganje onoga kome je učinjena nepravda, ukazivanje pažnje gostu, jer svim ovim postupcima teži svaka osoba, makar i ne bila vjernik. Nego se pod postupcima misli na posebne radnje koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve

sellem, bio dužan da dostavi kao: namaz, post, zekat, hadždž i sl.

Dobra djela koja su bila propisana u svim nebeskim objavama i koja su sasvim prirodna da se čine, kao npr. želja za dobrobit ljudi, istinit govor, dobročinstvo roditeljima, davanje hrane siromašnima, uklanjanje prepreka sa puta i sl., **povećavaju vjerovanje ako se učine u ime Allaha**. Međutim, ukoliko ova djela čovjek ne bude izvršavao, time **ne izlazi van okvira islama**. Ova djela sama po sebi **nisu dovoljna za postojanje vjerovanja**, nego samo **potvrđuju** da je čovjekova priroda koju mu je Allah usadio ispravna i da se nije izmijenila, te da je kao takva bliža istini. Allah Uzvišeni veli: ***To je vjera prema kojoj je On ljude načinio.*** (Er-Rum, 30.)

- Iman se povećava i smanjuje, a može i da u potpunosti isčezne. Povećava se pokornošću Allahu Uzvišenom, a smanjuje se grijешenjem. Iman ne može potpuno nestati osim ukoliko se učini **nevjerstvo (kufr) ili mnogoboštvo (širk)**. Uzvišeni Allah veli:

1. Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im se povećava. (El-Enfal, 2.)

2. i da se onima koji vjeruju vjerovanje povećá.
(El-Muddessir, 31.)

3. On uliva smirenost u srca vjernika da bi još više povećali vjerovanje koje imaju. (El-Feth, 4.)

Vjerovanje se nakon nevjerovanja potvrđuje:

- čvrstim uvjerenjem, tj. govorom (uvjerenjem) srca koje podrazumijeva potvrđivanje istinosti poslanice Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem i srčanom radnjom koja podrazumijeva ljubav prema Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao i ljubav prema onome što Allah i Poslanik vole,

- riječima,

- postupcima.

- Nije vjernik onaj ko istinu prizna srcem, i pored mogućnosti da je izgovori, ne učini to.

- Nije ni vjernik onaj ko istinu spozna srcem, jezikom je izgovori, ali ne radi po njoj, a u mogućnosti je da je primijeni.

Za onoga ko želi da istinu prizna i da radi po njoj, ali ne bude u mogućnosti, Allah Uzvišeni kaže: **Allah nikog ne zadužuje preko njegovih mogućnosti.** (El-Bekare, 286.) I kaže: **Allah nikoga ne zadužuje više nego što mu je dao.** (Et-Talak, 7.)

Šesto poglavlje

Allahova imena i svojstva

- Allah posjeduje savršena svojstva i najljepša imena i niko Ga ne poznaje bolje nego On sam sebe.

Negiramo ona svojstva kojima se On nije opisao i potvrđujemo ona Njegova svojstva kojima se opisao u Svojoj knjizi i hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Generalno negiramo od Njega svako svojstvo koje u sebi ima mahanu, a opisujemo Ga svim svojstvima koja ukazuju na savršenstvo, a pri tome ne govorimo o kakvoći tih svojstava, niti ih poredimo sa bilo čim.

Ukoliko neko Allaha detaljno opiše sa osobinama koje ukazuju na manjkavost, onda i mi to negiramo detaljno kao što npr. Uzvišeni veli: ***Otkud Njemu dijete kad nema žene.*** (El-En'am, 101.) Ili veli: ***Nije rodio i rođen nije.*** (El-Ihlas, 3.)

Također On je negirao i škrtost kojom su ga opisali jevreji, rekavši: ***Jevreji govore: Allahove ruke su stisnute. Stisnute bile ruke njihove i prokleti su zbog onoga što iznose! Njegove ruke su širom otvorene.*** (El-Maide, 64.)

- Ono što je došlo u Objavi shvatamo onako kako je došlo, a u to npr. ulazi i govor o Allahovim imenima i svojstvima.

Mi potvrđujemo da Allah stvarno ima ta svojstva i možemo da shvatimo određene tragove svega toga, i tu zastajemo, dalje od toga ne idemo.

Allahu ništa nije slično, kao što On veli: ***Ništa nije kao On i On sve čuje i vidi.*** (Eš-Šura, 11.)

Nije dozvoljeno da, kada je u pitanju Allah, koristimo analogiju i da Ga poredimo sa bilo čim, jer analogija se sastoji od osnove i ogranka, a Allah je jedan i Njemu nema ništa slično. Allah nema ogranka koji mu je blizu i nema osnove koja ga nadvisuje, On je jedan, utočište je svakom, rodio i rođen nije i niko mu ravan nije.

Razum je sredstvo koje je Allah stvorio i on tumači ono što čuje, analogno onome što vidi. Čuje kako se Allah opisuje, ali ga nije vidio prije, pa ga pokušava uporediti sa najslučnijim primjerom koji je vidio. Svaki razum stvara sebi sliku na osnovu onoga što vidi i daje joj kakvoću na osnovu onoga što primjeti. Međutim, Allahu Uzvišenon nema ništa slično, a što se može zamisliti razumom. Zato, nećemo negirati neko Njegovo ime ili svojstvo iz razloga što ga neko zamišlja i poredi sa lošim primjerom, pa se zbog toga desi da se negira određeno

svojstvo ili ime, te time negira određene predaje koje su ispravne.

Mi smo dužni **da zanegiramo** to ružno značenje koje nam se pojavi i da potvrdimo ono svojstvo sa kojim se Allah opisuje, bez ulaženja u detalje.

Allah Uzvišeni kaže:

1. ***On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.*** (Taha, 110.)

2. ***Do Njega pogledi ne mogu doprijeti, a On do pogleda dopire. On je milostiv i upućen u sve.*** (El-En'am, 103.)

Allah je Uzvišen iznad Arša koji je na nebesima. On veli: ***On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi; i On zna sve! U šest vremenskih razdoblja On je nebesa i Zemlju stvorio, i onda svemirom zavladao; On zna šta u zemlju ulazi i šta iz nje izlazi i šta s neba silazi i šta se prema njemu diže, on je s vama gdje god bili, i sve što radite Allah vidi.*** (El-Hadid, 3-4.)

➤ Allah je potvrdio da je Bićem uzvišen i da Njegovo znanje obuhvata sve, te nas je obavijestio da je On sa Svojim robovima. On je sa njima Svojim znanjem, čuje ih i vidi. On Uzvišeni kaže: ***On je s vama gdje god bili.*** (El-Hadid, 4.)

Dakle, On je sa Svojim dobrim robovima znanjem i pored toga još je uz njih Svojom pomoći i podrškom,

kao što o tome Uzvišeni, u vezi Musaa i Haruna veli: ***Ne bojte se! - reče On - Ja sam s vama, Ja sve čujem i vidim.*** (Taha, 46.)

- Allah može da uradi šta god želi. Ono što želi ono biva, a ono što ne želi neće ni biti. To Njegovo htijenje potvrđujemo baš onako kako je On to za sebe potvrdio i ne ulazimo u detalje onoga što On spominje, kao što to rade racionalisti koji razmišljaju o tome da li Allah može da uradi dvije kontradiktorne i suprotne stvari i sl. Uzvišeni veli: ***Eto tako - reče On - Allah čini što On hoće.*** (Alu Imran, 40.)

I kaže: ***Gospodar Arša, Uzvišeni, On radi šta je Njemu volja.*** (El-Burudž, 15-16.)

Njemu pripisujemo samo ono što mu se pripisuje u šerijatskim validnim dokazima, a u ono što je mimo toga ne ulazimo. Negirano ono zašta razum (kategorički) kaže da su manjkavosti, bez obzira što Objava ne ukazuje na to, kao što je tuga, plač, glad isl.

Sedmo poglavlje

Kur'an je Allahov govor

- Kur'an je Allah govor kojeg je On stvarno **izgovorio**, sa svim njegovim harfovima, ajetima i surama. Ne smatramo da je Kur'an samo izraz koji ukazuje na značenje niti da je prepričan.⁴

Smatramo da je Allah mogao oduvijek i kad god je htio govoriti. Allah Uzvišeni veli: *Allah je sa Musaom razgovarao.* (En-Nisa, 163.)

I veli: *I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori.* (El-E'araf, 143.) Njegove riječi su: *Allah govori samo istinu.* (El-Ahzab, 4.)

Njegov govor se čuva u srcima. On veli: *A to su ajeti jasni, u srcima su onih kojima je razum dat; a Naše ajete samo nepravedni osporavaju.* (El-Ankebut, 49.)

Njegov govor se sluša. On Uzvišeni veli: *Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi.* (Et-Tevbe, 6.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dostavio Kur'an i on ne izlazi van okvira Allahovih riječi.

⁴ Tj. da ga Allah nije stvarno izgovorio, već je stvorio harfove, ajete i sure koje ukazuju na značenje koje Allah želi prenijeti ljudima. (op. rev.)

Kur'an je govor koji je zapisan. Uzvišeni veli: ***i Knjige u retke napisane, na koži razvijenoj.*** (Et-Tur, 2-3.)

Allah ga je kod Sebe sačuvao u Knjizi pomno čuvanoj kao što On naglašava u 21. i 22. ajetu sure El-Burudž.

I kaže: ***A on je u Glavnoj Knjizi, u Nas, cijenjen i pun mudrosti.*** (Ez-Zuhruf, 4.)

To što je Kur'an napisan u retke, ne znači da nije Allahov govor, tj. ne znači da je stvoren, bez obzira što su papir i tinta stvoreni. On Uzvišeni veli: ***A i da ti Knjigu na papiru spustimo...***(El-En'am, 7.) U ovom ajetu Uzvišeni Allah je odvojeno spomenuo Knjigu i papire, tako da su to dvije različite stvari.

Potvrđujući da je to Njegov govor, bez obzira što je napisan sa olovkama i tintom koji su stvoreni, Uzvišeni veli: ***Da su sva stabla na Zemlji pisaljke, a da se u more, kad presahne, ulije još sedam mora, ne bi se ispisale Allahove riječi.*** (Lukman, 27.)

Također veli: ***Reci: Kad bi more bilo mastilo da se ispišu riječi Gospodara moga, more bi presahlo, ali ne i riječi Gospodara moga, pa i kad bismo se pomogli još jednim sličnim.*** (El-Kehf, 109.)

Allahov govor bez obzira bio zapisan ili ne, je Njegov govor.

- Nevjernik je onaj ko kaže da je Allahov govor stvoren, jer govor Allaha spada u Njegove osobine, a On je napravio razliku između onoga što je stvoreno i Svoga govora, kao što se to navodi u ajetu: ***Gospodar vaš je Allah, koji je nebesa i Zemlju u šest vremenskih razdoblja stvorio, a onda se nad Aršom uzdigao; On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde se pokoravaju Njegovoj volji. Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!*** (El-E'araf, 54.)

Dakle, napravio je razliku između onoga što je stvorio, poput nebesa, Zemlje, Sunca, Mjeseca i zvijezda i između upravljanja koje podrazumijeva Njegove riječi kojima naređuje i upravlja stvorenjima koja se pokoravaju Njegovoj volji.

Allah je stvorio glasove učača tako što im je dao usne, jezik, grlo, zrak, pljuvačku, ali sve to ne znači da ono što oni uče i svojim glasovima proizvode nije Allahov govor. Uzvišeni veli: ***a neki među njima su Allahove riječi slušali.*** (El-Bekare, 75.)

Dakle, ono što su slušali je Allahov govor bez obzira što ga je izgovorio učač. Neki učenjaci vele: „Es-savtu savtu-l-kari' ve-l-kelamu kelamu-l-Bari'.“ Što u

prijevodu znači: „Glas koji se čuje je proizvod učača, a govor koji proizvodi je govor Allaha.“

Osmo poglavlje

Objava i razum

- Samo ukoliko se spoje Objava i razum može se doći do stvarne slike šeri'ata.

Niti Objava koristi onome ko nema razuma, niti razum koristi onome ko se ne oslanja na Objavu. Ukoliko jedno od toga ne postoji, ne moguće je doći do istine. Ukoliko se desi da među razumom i Objavom postoji prividna kontradikcija, u tom slučaju se daje prednost Objavi, a razlog tome jeste što je Objava zasnovana na sveobuhvatnom znanju Tvorca, dok se razum oslanja na nepotpuno znanje stvorenja.

Razum je kao pogled, a Objava je poput svjetlosti. Onaj koji gleda po tamnoj noći oslanjajući se na svoj vid neće se tim pogledom okoristiti, kao što se ni onaj ko se oslanja na razum neće okoristiti ukoliko se ne koristi Objavom. Oko vidi srazmjerno količini svjetlosti, a i razum se prosvjetljava srazmjerno količini Objave na koju se oslanja. Kada se spoji potpunost razuma i savršenstvo Objave dolazi se do potpune upute i prosvijetljenosti.

Allah Uzvišeni veli: ***Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg***

se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi? (El-En'am, 122.)

Razuman čovjek od svoga razuma ima koristi na ovome svijetu; također se i životinje okorištavaju, pa na osnovu toga putuju, raspoznaju jedne druge, uređuju svoja gnijezda, te prepoznaju neprijatelja.

Međutim, ne može čovjek, ukoliko se oslanja samo na razum, spoznati Allaha u potpunosti, nego se mora, da bi to postigao, koristiti Objavom koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio od Allaha. Bez Objave ne može spoznati Allaha i lutaće u tami ako se na nju ne osloni.

Uzvišeni veli: ***Allah je zaštitnik onih koji vjeruju i On ih izvodi iz tmina na svjetlo, a onima koji ne vjeruju - zaštitnici su šejtani i oni ih odvođe sa svjetla na tmine.*** (El-Bekare, 257.)

Izraz: ***On ih izvodi*** znači da će oni biti u tami i zabludi ukoliko se ne oslone na Objavu.

Kao što je svjetlo jedno, bez obzira što vrsta ima više, poput svjetlosti i vatre, tako je i Objava jedna, bez obzira što postoji više vrsta Objave, poput Kur'ana i Sunneta.

Allah veli: ***O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku.*** (En-Nisa, 59.)

Onaj ko tvrdi da može doći do upute samo ukoliko se oslanja na razum, a ne koristi se Objavom je isti kao i onaj koji kaže da može doći do cilja oslanjajući se na svoj pogled, bez svjetlosti na putu.

Obojica ovih će zasigurno ostati u mjestu i neće doći do cilja; prvi će ostati bez vjere, dok će drugi ostati bez dunjaluka.

Uzvišeni Allah je Objavu nazvao svjetlom koje vodi sva stvorenja do upute. On veli: ***Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili - postići ono što budu željeli.*** (El-E'araf, 157.)

On je Taj Koji upućuje vjerovjesnike i njihove sljedbenike.

Mi prihvatamo ono što nam Allah naređuje, kao i ono što nam zabranjuje i vjerujemo u sve ono što nas je obavijestio. Ukoliko spoznamo razlog nekog propisa, povjeroćemo u njega, a ukoliko ga ne spoznamo prihvatit ćemo to i vjerovati bez obzira što ne znamo njegov razlog. Čak i ako je nešto razumljivo, nije moguće da ga razumije svačiji razum, pa kako onda da svi razumiju ono što razum ne može dokučiti.

Onaj ko kaže da vjeruje samo u ono što može razumjeti, a da ne vjeruje u ono što ne može razumjeti, takav je dao prednost razumu nad Objavom. Ako se nešto

ne može razumjeti ne znači da to i ne postoji, jer razum ima granicu do koje doseže i preko te granice ne može preći, kao što i pogled ima granicu do koje može doprijeti, ali ne znači da je kosmos veliki samo onoliko koliko pogled može obuhvatiti. Također se i glasovi ne završavaju na mjestu do kojeg sluh dopire, jer npr. mrav ima glas koji se ne čuje, a i u Svemiru postoje zvijezde i planete koje se ne vide.

Deveto poglavlje

Zakonodavstvo, vladanje i suđenje

Zakonodavstvo (eš-šer'u) pripada samo Allahu. On čini dozvoljenim šta hoće, i zabranjuje šta hoće i sve to čini na osnovu Svoga sveobuhvatnog znanja i mudrosti. Zakone i pravila je propisao s ciljem usavršavanja života na ovome i na budućem svijetu. Niko, osim Njega, ne može kazati da neka naredba i zabrana ne važi za određenog šerijatskog obveznika u nekom vremenu i prostoru.

Mi ne pravimo razliku između propisa koji su vezani za vjeru i između propisa koji su vezani za ovaj svijet. Sve su to punovažni propisi, samo što se neki odnose na vjeru, a neki na ovosvjetska pitanja.

Vjerski propisi su: namaz, post, hadždž, zikr, gradnja džamija, itd.

A propisi vezani za ovaj svijet i međuljudske odnose su: kupoprodaja, bračni propisi, razvod, nasljedno pravo i sl.

- Nevjernik je onaj ko napravi razliku između ovih propisa i tvrdi da Allah određuje samo zakone vezane za vjeru, dok je ljudima prepušteno da uređuju propise vezane za međuljudske odnose.

Zakonodavstvo pripada samo Njemu, pa ko tvrdi da neko drugi mimo Njega može uređivati zakon, je isti kao i onaj ko čini sedždu nekome drugom mimo Njega. On veli: ***Sud pripada samo Allahu i On naređuje da samo Njega obožavate.*** (Jusuf, 40.)

Upravo zbog ovoga su Sinovi Israilovi postali nevjernici, Uzvišeni o njima veli: ***Oni, pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju - nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju.*** (Et-Tevbe, 31.)

Dakle, ovaj njihov postupak je nazvan širkom (mnogoboštvom).

Allah je objavio Svoju Knjigu, propisao zakone. On zna kakvo će biti stanje u vremenu koje dolazi i zna šta se dešavalo u prošlosti i također zna i kakvo je bilo stanje u vremenu kada je dostavljao Objavu Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Njegovo znanje o onome što je bilo i o onome što će biti, nije ništa manje od Njegovog znanja koje je vezano sa sadašnjost. Njegovo znanje o prošlosti i budućnosti, o sadašnjosti i nevidljivom svijetu je isto, neka je slavljen!

Ko smatra da su Allahovi propisi vrijedili samo za vrijeme u kojem su objavljeni, a da u drugim vremenima ljudi mogu te propise da uređuju samostalno, pa makar to uređivanje bilo suprotno vjeri, učinio je nevjerstvo. Jer onaj koji takvo nešto kaže, smatra da se čovjekovo razumijevanje razlikuje kada su pitanju vidljive i nevidljive pojave, pa se shodno tome i propis razlikuje. Takav misli da je i Allahovo stanje takvo, pa na osnovu toga daje prednost onome što on vidi nad onim što samo Allah vidi u trenutku spuštanja Objave.

Ovakvo nešto predstavlja nevjerstvo, jer Allahovo znanje je isto i nema kod Njega razlike između vidljivog i nevidljivog.

On je Onaj Koji zna i nevidljivi i vidljivi svijet, i On je vrlo visoko iznad onih koje Njemu ravnim smatraju! (El-Mu'minun, 92.)

Allahovi zakoni i propisi vezani za vidljivi svijet su jednaki kao i oni koji su vezani za nevidljivi svijet. On veli: ***Reci: Allahu, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti koji znaš nevidljivi i vidljivi svijet, Ti ćeš robovima Svojim presuditi u onome oko čega su se razilazili!*** (Ez-Zumer, 46.)

Tako da On sudi i donosi propise i među Svojim vidljivim i među onim nevidljivim stvorenjima.

Onaj ko razdvoji propise vezane za vjeru i propise vezane za međuljudske odnose i tvrdi da Allah ima pravo da određuje samo propise vjere, a da se čovjeku prepušta uređivanje međuljudski odnosa, kao što tvrde liberalisti, takav je učinio da postoji više onih koji imaju pravo propisivanja zakona, a to nije tačno, jer pravo propisivanja pripada samo Allahu Jedinome. On Uzvišeni veli: ***Zar da u jedan dio Knjige vjerujete, a drugi da negirate?!*** (El-Bekare, 85.) Pa onaj ko negira jedan dio Knjige isti je kao i onaj ko negira cijelu Knjigu.

Allah naređuje da se među ljudima sudi na osnovu Objave koju je dao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni veli: ***I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah objavljuje.*** (El-Maide, 49.)

Pod pojmom suđenja koje se spominje u ajetu se podrazumijeva suđenje u međusobnim sporovima, a pod pojmom prohtjeva se podrazumijeva nesuđenje po Allahovom zakonu.

Ono što Objava nije detaljno pojasnila, učenjaci koji su dobro upućeni mogu to da pojašnjavaju, pod uslovom da se to ne suprostavlja jasnom i potvrđenom Allahovom propisu.

Ne smije se davati prednost sudu ljudi nad sudom Allaha Uzvišenog, jer da sud raznih naroda ima prednost onda bi svi vjerovjesnici bili van slijedenja istine, pošto su odrasli među narodima koji su slijedili neistinu.

Deseto poglavlje Kada' i kader

➤ Allah Uzvišeni je odredio sudbine stvorenja prije nego ih je stvorio. Allah Uzvišeni veli:

1. ***On je sve stvorio i kako treba uredio!*** (El-Furkan, 2.)
2. ***Mi sve s mjerom stvaramo.*** (El-Kamer, 49.)
3. ***A Allahova zapovijed je odredba konačna.*** (El-Ahzab, 38.)

Allah je odredio i dobro i zlo, kao što se u ispravnom hadisu navodi: „I da vjeruješ u odredbu dobra i zla.“⁵

Allahovo znanje je usko vezano sa Njegovom odredbom, jer sudbine ne može odrediti osim onaj ko ih poznaje, niti detalje vezane za nju, kao što ni njihov početak i kraj ne može poznavati osim onaj ko ih je stvorio.

Allah Uzvišeni veli:

1. ***A nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvaća!*** (Et-Talak, 12.)

⁵ Bilježi Muslim, br. 8., od Omera b. El-Hattaba.

2. A kako i ne bi znao Onaj Koji stvara, Onaj Koji sve potanko zna, Koji je o svemu obaviješten. (El-Mulk, 14.)

Onaj ko negira Njegovo znanje, takav negira i Njegovu odredbu, a i onaj ko negira Njegovu odredbu, ujedno negira i Njegovo znanje.

Sudbine stvorenja su već zapisane kod Allaha u Knjizi. On veli:

1. ***U Knjizi Mi nismo ništa izostavili.*** (El-En'am, 38)

2. ***Sve smo Mi to u Knjizi jasno pobrojali.*** (Jasin, 12)

Postoje dvije vrste stvorenja:

1. Stvorenja koja su mu potčinjena i koja nemaju mogućnost izbora, kao zvijezde, planete i sl.

2. Stvorenja koja imaju mogućnost izbora, kao što su ljudi, džinni, meleki. On ih nije stvorio kao bića koja nemaju izbora i nije ih prisilio da griješe, pa da ih zbog toga kazni, niti ih je stvorio kao bića koja imaju neograničenu slobodu, pa da zajedno sa Njim uređuju svijet, nego im je dao određenu mogućnost koja opet zavisi od Njega. On veli: ***Kur'an je samo pouka svjetovima, onome od vas koji hoće da je na Pravome***

putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće! (Et-Tekvir, 27-29.)

Allah je stvorio robove, a i ono što oni rade, kao što se u ajetu navodi: ***Kako se možete klanjati onima koje sami klešete? - upita - kad Allah stvara i vas i ono što napravite?*** (Es-Saffat, 95-96.)

Allah je učinio da za svaki posao postoji njegov uzrok koji se mora uraditi i sve to prizilazi iz njegovog sveobuhvatnog znanja i velike mudrosti kojima On upravlja kosmosom na veoma precizan način.

I nije dozvoljeno da razum ne povjeruje u ono što ne može razumjeti, a tiče se Allahove odredbe, jer postoje mudro uređene stvari koje razum ne može razumjeti, a razum je kao posuda, dok su određene mudrosti poput vode u moru koju posuda ne može obuhvatiti, pa kada bi se razumom pokušale razumjeti te stvari, on ne bi mogao izdržati i došao bi u stanje zbunjenosti.

Dugo razmišljanje o određenim mudrostima samo povećava zbunjenost, kao npr. što dugo gledanje u Sunce samo povećava bol i zbunjenost.

Jedanaesto poglavlje

Proživljenje, Džennet, Džehennem

- Smrt je istina, jer Uzvišeni veli: ***Sve što je na Zemlji prolazi, ostaje samo lice Gospodara tvoga, Uzvišenog i Plemenitog.*** (Er-Rahman, 26-27.)

Vjerovanje obuhvata čvrsto uvjerenje da je istina ono što će se događati nakon smrti, poput kaburskih patnji i uživanja.

Zatim vjerovanje u proživljenje nakon smrti. Uzvišeni veli:

1. ***I puhnuće se u rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti.*** (Jasin, 51.)

2. ***A onima koji nisu vjerovali: Zar vam ajeti Moji nisu kazivani, ali vi ste se oholili i narod nevjernički postali. Kad se govorilo: Allahovo obećanje je, zaista, istina i u Čas oživljenja nema nimalo sumnje! - vi ste govorili: Mi ne znamo šta je Čas oživljenja, mi samo zamišljamo, mi nismo ubijedeni.*** (El-Džasije, 31-32.)

A o onome ko poriče onaj svijet, Uzvišeni veli: ***Oni, čak, i Čas oživljenja poriču, a Mi smo za one koji Čas oživljenja poriču pripremili vatru razbuktalu.*** (El-Furkan, 11.)

U vjerovanje ulazi i čvrsto uvjerenje da će se račun polagati, jer Uzvišeni veli: ***Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terazije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati.*** (El-Enbija, 47.)

U vjerovanje ulazi i čvrsto uvjerenje da će se neki kažnjavati, a i oni koji će u blagodatima uživati, te uvjerenje da Džennet i Vatra postoje.

Uzvišeni veli:

1. ***I nesretni će u Džehennem, u njemu će teško izdisati i udisati.*** (Hud, 106.)

2. ***A sretni će u Džennet; dok je nebesa i Zemlje, u njemu će.*** (Hud, 108.)

Nevjernici će ući u Džehennem, a vjernici u Džennet, kao što Uzvišeni veli: ***One koji ne budu vjerovali na strašne muke ću staviti i na ovome i na onome svijetu i niko im neće moći pomoći. A onima koji budu vjerovali i dobra djela činili, On će njima punu nagradu dati. - Allah ne voli nasilnike.*** (Alu Imran, 56-57.)

Također je obaveza vjerovati u sve što je potvrđeno kur'ansko-hadiskim tekstom, a vezano je onaj

svijet, poput: Sirat ćuprije, precizne vage, izvora Havd,
listova na kojima će biti ispisana dobra i loša djela.

Dvanaesto poglavlje Džemat i imamet

Obaveza je biti unutar zajednice muslimana, a zajednica muslimana ne postoji bez vođe.

Islamskom vladaru se pokorava sve dok je on pokoran Allahu, jer Uzvišeni veli: ***O vjernici pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i vašim predstavnicima.*** (En-Nisa, 59.)

Allahove riječi: ***vašim*** znače: muslimanskim predstavnicima.

Nije ispravno da nevjerik bude vođa muslimana, niti je prisega koja se dadne takvom ispravna. Takvom nije obavezna pokornost osim u stvarima od kojih zavise normalni međuljudski odnosi, dok je pokornost u onome što samo njemu odgovara zabranjena.

Ako vođa muslimana nije učen čovjek, onda će sebi za savjetnika u vjerskim pitanjima uzeti nekog učenjaka. Uzvišeni veli: ***Kada saznaju za nešto važno, a tiče se sigurnosti ili opasnosti, oni to razglase. A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele saznati.*** (En-Nisa, 83.) A nije moguće bez učenog čovjeka saznati nešto.

Nije se dozvoljeno boriti protiv islamskog vođe, niti je dozvoljeno ustati protiv njega, nego treba biti

strpljiv ako nam nepravdu čini, sve dok ne iskaže nevjerstvo koje je jasno i oko kojeg nema razilaženja. U Sahihu se od Ummu Seleme navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem kazao: „**Vama će upravljati vladari, neka njihova djela će biti u skladu sa šerijatom, a neka neće, pa ko bude (riječima) ukazivao na njihova loša djela neće biti griješan, a ko bude njihova loša djela srcem prezirao biće sačuvan, ali onaj ko bude zadovoljan njihovim lošim djelima i u tome ih bude slijedio je griješnik. Upitali su ashabi: 'Da li da se protiv njih borimo?' Poslanik je kazao: 'Ne, sve dok namaz obavljaju.**“⁶

Vođi muslimana se treba upućivati savjet koji je zasnovan na znanju i mudrosti, kako bi se zlo otklonilo ili ublažilo, a ne na način koji će izazvati srdžbu. U Sahihu se prenosi hadis od Temima Ed-Darija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Vjera je savjet! Rekoše: 'Savjet o kome, Božiji Poslaniče?' Reče: 'Savjet o Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, savjet vođama muslimana, i ostalom muslimanskom puku!**“⁷

Dakle, savjet vladarima ima prednost nad savjetom upućenim drugim muslimanima.

⁶ Bilježi Muslim, br. 1854.

⁷ Bilježi Muslim, br. 55.

Učenjak ne treba da se udalji od onoga što ljude zanima i od onoga što je za njihovo dobro. Ako je skroman po pitanju sebe onda je to pohvalno, dok skromnost i povučenost od stvari koje ljude zanimaju nije pohvalna. Zato učenjak treba da bude na pomoći čovjeku kojem je učinjena nepravda, pa makar i sa jednim dirhemom, i treba da nahrani gladnog pa makar i sa jednom hurmom, jer učen čovjek posjeduje određenu vlast, i ukoliko se potruži da popravi stanja ljudi to može dovesti i do popravljjanja njihove vjere. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dizao glavu tragajući za dobrotama ovog svijeta, ali je i pored toga pomogao Beriri i drugima.

Trinaesto poglavlje

Džihad

- Džihad (borba) na Allahovom putu traje i trajat će sve do Sudnjeg dana i propis džihada ne može nestati sve dok postoji Kur'an. U *Sahihu* se navodi od Džabira radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Sve do Sudnjeg dana će postojati grupa koja će se boriti na Allahovom putu zbog istine.**“⁸
- Za odbrambeni džihad se ne uslovljava dozvola predstavnika muslimana niti postojanje namjere osim namjere da se otkloni šteta i takav džihad je obaveza, svejedno radilo se o odbrani časti, života ili imetka.

U *Sunenu* se navodi hadis: „**Ko pogine braneći svoj imetak šehid je, ko pogine braneći svoju porodicu šehid je, ko pogine braneći svoj život šehid je i ko pogine braneći svoju vjeru šehid je.**“⁹

⁸ Bilježi Muslim, br.156.

⁹ Bilježi Ebu Davud br. 4772., Tirmizi, br. 1421., Nesai, br. 4095., i Ibn Madže, br. 2580., od Se'da b. Zejda kao skraćenu verziju. Tirmizi veli: „Ovaj hadis je dobar.“

A također se ovaj hadis nalazi i u *Sahihu*, u skraćenoj verziji.¹⁰

Obaveza je se postepeno odbraniti propisanim metodama, svedjedno da li napadač bio mušrik ili musliman, kao što se navodi u hadisu kojeg bilježi Nesai od Kabusa, a on od svoga oca da je kazao: „**Jedan čovjek je došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao: 'Kako da postupim kada mi dođe čovjek koji želi otuđiti moj imetak?' Poslanik reče: 'Upozori ga da će odgovarati pred Allahom.' Čovjek upita: 'A šta ako od toga ne bude bilo koristi? Poslanik reče: 'Pozovi u pomoć muslimane koji si u tvojoj blizini.' Čovjek upita: 'A kako da postupim ako se niko od muslimana ne zadesi u blizini?' Poslanik mu odgovori: 'Onda zatraži pomoć odgovornih lica koja u tom mjestu imaju vlast.' A čovjek opet upita: 'A ako vladar bude daleko od mene?' Poslanik mu na kraju reče: 'Bori se braneći svoj imetak, pa ili ćeš biti šehid na Sudnjem danu ili ćeš odbraniti svoj imetak.'**“¹¹

- U napadačkom džihadu obaveza je imati namjeru da se uzdigne Allahova vjera, jer se u *Sahihu*, od Ebu Musaa El-Eš'arija prenosi da je jedan beduin

¹⁰ Bilježi Buharija, br. 2348., i Muslim, br. 141., putem Abdullaha b. 'Amra.

¹¹ Bilježi Nesai, br. 4081., Ibn Ebi Šejbe, br. 28043., Ahmed, br. 22514., i Teberani u *El-Kebiru*, 20/313.

došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: „**Postoje ljudi koji se bore zbog ratnog plijena, postoje oni koji se bore kako bi bili poznati i kako bi se među ljudima spominjali, a postoje i oni koji se bore kako bi pokazali svoju hrabrost, pa ko je od njih borac na Allahovom putu?**” Poslanik reče: **’Borac na Allahovom putu je onaj ko se bori da uzdigne Allahovu vjeru.’**¹²

- Prilikom džihada obaveza se je pokoravati vođi i obaveza ga je slušati osim ako naredi nešto što vodi nepokornosti Allahu Uzvišenom.

U *Sahihu* se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ko se meni pokori, pokoran je i Allahu, a ko meni neposlušnost iskaže, neposlušan je i Allahu. Ko se pokori vođi, pokoran je i meni, a ko njemu otkaže pokornost, i meni je nepokoran.**”¹³

¹² Bilježe Buharija, br. 123., i br. 2655., i Muslim, br. 1904.

¹³ Bilježe Buhari, br. 6718., i Muslim, br. 1835. , putem hadisa Ebu Hurejre.

Četrnaesto poglavlje

Kufr i tekfir

- Nikog ko pripada Kibli ne smatramo nevjernikom zbog grijeha kojeg učini, osim ako ne učini nevjerstvo.

A u nevjerstvo ulazi i psovanje (vrijeđanje) Allaha.

Psovanje Allaha je veći grijeh nego da Mu se pripiše drug, jer stanje mnogobošca je takvo da on Allaha nije spustio na stepen kamena, nego je kamen uzdigao na stepen Allaha, kao što Uzvišeni, prenoseći njihove riječi veli: ***Allaha nam, bili smo, doista, u očitoj zabludi kad smo vas s Gospodarom svjetova izjednačavali.*** (Eš-Šu'ara, 97-98.)

Dok onaj koji Allaha psuje, spušta Ga na stepen koji je manji od kamena.

Psovanje Allaha je veliki kufr (nevjerstvo), a kufr se, kao i iman (vjerovanje) povećava i smanjuje.

Allah Uzvišeni veli:

1. ***Premještanjem svetih mjeseci samo se povećava nevjerovanje.*** (Et-Tevbe, 37.)

2. ***Onima koji postanu nevjernici, a bili su vjernici, i koji postanu još veći nevjernici, kajanje im se***

doista neće primiti, i oni su zbilja zalutali. (Alu Imran, 90.)

Međutim, ne znači da će izaći iz Vatre onaj kome se nevjerovanje smanji, nego će mu se samo kazna ublažiti, dok će se onom kome se nevjerovanje poveća i kazna povećati.

Allah Uzvišeni veli: ***One koji nisu vjerovali i koji su od Allahova puta odvrćali Mi ćemo dvostrukom kaznom kazniti zato što su pravili smutnju.*** (En-Nahl, 88.)

- Ni za jednu osobu pojedinačno (imenom i prezimenom) ne tvrdimo da će ući u Džennet ili Vatru, osim u slučaju da postoji kur'ansko-hadiski tekst koji ukazuje da će neko (imenom i prezimenom) ući u Džennet ili Vatru.

- Međutim, općenito tvrdimo da će onaj ko umre kao vjernik ući u Džennet, a da će onaj ko umre kao nevjernik ući u Vatru.

Petnaesto poglavlje

Svrha ovosvjetskog života i istinska sloboda

- Stvarna sloboda podrazumijeva robovanje samo Allahu i nikome više mimo Njega.

Tumačenje slobode kao dozvole izlaska van okvira naredbi i zabrana koje je Allah Uzvišeni postavio je širk i robovanje strastima.

Allah Uzvišeni veli: ***Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabudi ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio? Ko će mu, ako neće Allah, na Pravi put ukazati? Zašto se ne urazumite?*** (El-Džasije, 23.)

Onaj ko dozvoljava čovjeku da radi i govori šta hoće, kako hoće i kada hoće, time priznaje da je rob strastima i šejtanu, jer je čovjek stvoren kao rob, pa ili će biti rob Allahu ili nekom drugom.

Da na Zemlji postoji samo jedan čovjek, Uzvišeni Allah ne bi propisao kaznu za ubistvo, potvoru i blud, ne bi propisao obaranje pogleda, niti bi propisao pravila vezana za nasljeđivanje, također ne bi zabranio blud, kamatu i druge grijehе.

Sve propise Allah naređuje odnosno zabranjuje upravo zbog toga što postoji još ljudi, pa kada se poveća broj poveća se i preciznost.

Kada bi na nebu samo postojao Mjesec, Uzvišeni Allah ne bi dao da se on kreće, nego upravo to kretanje i preciznost bivaju zbog postojanja i kretanja Sunca, Zemlje, zvijezda. I što više postoji stvorenja u Kosmosu sve su veća preciznost i tačnost.

Allah Uzvišeni kaže:

1. *On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde se pokoravaju Njegovoj volji. Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!* (El-E'araf, 54.)

2. *Nit' Sunce može Mjesec dostići nit' noć dan prestići, svi oni u svemiru plove.* (Jasin, 40.)

Islam postoji s ciljem uređivanja zakona vjere i međuljudskih odnosa vezanih za ovaj svijet, a onaj ko sebi dozvoli izlazak van okvira Allahovih propisa zaslužuje kaznu.

- Prihvatanja islama je obaveza, dok izlazak van njegovih okvira predstavlja otpadništvo.

Allah Uzvišeni veli: ***A oni među vama koji od svoje vjere otpadnu i kao nevjernici umru - njihova djela***

biće poništena i na ovome i na onome svijetu, i oni će stanovnici Džehennema biti, u njemu će vječno ostati.
(El-Bekare, 217.)

U *Sahihu* se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ubijte onoga ko promjeni vjeru.**“¹⁴

Cilj postojanja i stvaranja je robovanje Allahu, pa onaj ko dozvoli izlazak van okvira tog robovanja uznevjerovao je u taj cilj.

Takav ne dozvoljava izlazak van okvira zakona kojeg su ljudi postavili (međunarodni zakon), a dozvoljava izlazak van okvira Allahovih pravila!

Ovo je ili unutarnji dokaz njegove slabosti prilikom izvršavanja cilja zbog kojeg je sve stvoreno, tj. robovanja Allahu, ili je pak u srcu takvog čovjeka taj cilj potpuno iščezao.

Allah Uzvišeni veli: ***Ljude i džinne sam stvorio samo da me obožavaju.*** (Ez-Zarijat, 56.)

Onaj ko je stvorio ljude i džinne zbog robovanja ponovno će ih oživjeti zbog nagrade, kazne i polaganja računa.

Molim Allaha da nam popravi naše trenutno stanje i konačnicu su nam lijepom učini!

¹⁴ Bilježi Buharija, br. 2854., putem hadisa Ibn Abbasa.

**I neka su mir i blagoslov na Muhammeda,
Allahovog Poslanika i na onoga ko njega slijedi.**